

**ÚKOLY KOMISE ZAJIŠŤUJÍCÍ HLASOVÁNÍ
V MÍSTNÍM REFERENDU NA ÚROVNI OKRSKU**

Tento soubor úkolů je součástí metodických doporučení vypracovaných Odborem voleb Ministerstva vnitra. Obsahuje přehled úkonů vyplývajících ze zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „zákon o místním referendu“ nebo „zákon“). Jeho využití a pečlivé dodržení ovšem není pro komise závazné.

Tento dokument nemůže nahrazovat znalost zákona o místním referendu, dalších zákonů, ani jinou přípravu členů komisí na svůj významný úkol.

Na úrovni okrsku zajišťuje průběh hlasování

- okrsková volební komise, pokud se místní referendum koná souběžně s volbami,
- místní komise, pokud se místní referendum koná mimo termín voleb a zároveň je v obci vytvořen pouze 1 hlasovací okrsek,
- okrsková komise v ostatních případech.

Pokud je v obci vytvořeno více okrsků, zřizuje se více úrovní komisí. Činnost okrskových (volebních) komisí organizuje a na dodržování zákonů dohlíží **komise vyššího stupně** (nejčastěji půjde o místní komisi). Při souběhu místního referenda a voleb smí zasahovat pouze do průběhu místního referenda. Nemá žádné oprávnění věnovat se i postupům upraveným volebními zákony, pakliže nesouvisejí s referendem.

A. Před začátkem hlasování

- Kontrola vybavení místnosti (§ 35 odst. 1 zákona):
 - hlasovací schránka a přenosná hlasovací schránka,
 - dostatek hlasovacích lístků opatřených otiskem razítka obce,
 - dostatek prázdných úředních obálek opatřených razítkem obce,
 - psací potřeby na stolech komise i v prostoru pro úpravu hlasovacích lístků (tzv. za plentou),
 - výpis ze seznamu oprávněných osob (ze stálého seznamu voličů a dodatku ke stálému seznamu voličů),
 - výtisk zákona o místním referendu,
 - oddělené prostory pro úpravu hlasovacích lístků,
 - na viditelném místě vyvěšen hlasovací lístek označený nápisem „vzor“.
- Mobilní telefon + počítač nebo druhý mobilní telefon pro ověření tzv. eDokladu (§ 9a zákona o právu na digitální služby).
- Viditelné označení objektu, ve kterém se nachází hlasovací místnost (§ 34 odst. 5 zákona).
- Kontrola, že hlasovací schránka i přenosná hlasovací schránka jsou před zahájením hlasování prázdné (§ 35 odst. 1 zákona).
- Zapečetění obou prázdných hlasovacích schránek (§ 35 odst. 1 zákona).

Doporučujeme, aby komise již před začátkem hlasování obdržela od obecního úřadu formulář zápisu o průběhu a výsledku hlasování.

Komise si může rozdělit úkoly. Například může každý člen dostat na starost část seznamu oprávněných osob (některé ulice, některá písmena abecedy). Lze také určit, že někteří členové budou ověřovat totožnost příchozích a jiní jim vydávat úřední obálky a hlasovací lístky. Při souběhu voleb a referenda je možné, aby někteří členové okrskové volební komise zabezpečovali jen volby a další se věnovali pouze referendu. Jednotlivé části místnosti pak musí být řádně označeny. Referendum nesmí být odstrčeno do zapadlé části místnosti.

Po kontrole vybavení místnosti a zapečetění schránek prohlásí předseda komise hlasování za zahájené (§ 35 odst. 2 zákona).

Pokud není možné hlasování zahájit, lze jeho zahájení odložit nejvýše o 1 hodinu. Komise o tom vyrozumí komisi vyššího stupně a způsobem v místě obvyklým též občany obce (§ 39 odst. 1 zákona).

Lze též doporučit, aby komise informovala obecní úřad, neboť ten může snáz zajistit, že se občané obce o odložení začátku hlasování dozví.

B. V průběhu hlasování

- Udržování a zjednávání pořádku v hlasovací místnosti (§ 38 zákona).
- **Zákaz poskytování jakýchkoliv informací o dílčích výsledcích hlasování, například údaje o průběžné účasti** (§ 26 zákona).
- Zákaz vedení kampaně v objektu, ve kterém se nachází hlasovací místnost (§ 32 odst. 2 zákona).
- Oprávněné osoby předstupují před komisi a hlasují v pořadí, v jakém přišly. Prokazují svou totožnost a oprávnění hlasovat v místním referendu. Mohou využít digitální stejnopis průkazu, tzv. eDoklad. Hlasování se neumožní tomu, kdo totožnost neprokáže (§ 36 odst. 2 až 4 zákona):
 - **občané ČR:** platný občanský průkaz (včetně dočasného občanského průkazu), cestovní pas, služební pas, diplomatický pas, cestovní průkaz,
 - **ostatní občané EU:** platný průkaz povolení k pobytu.
- Kdo své oprávnění prokáže, ale není uvedený v zápisu, toho komise nechá ověřit u obecního úřadu. Po potvrzení práva hlasovat tuto osobu dopíše do výpisu a umožní jí hlasování.
- Oprávněná osoba, které byl vydán hlasovací průkaz, jej odevzdá komisi. Komise ji dopíše do výpisu a umožní jí hlasování (§ 36 odst. 5 zákona).
- Komise dohodnutým způsobem poznamenává do výpisu oprávněných osob, že se konkrétní osoba zúčastnila hlasování. **Účastí se rozumí převzetí úřední obálky a hlasovacího lístku od komise.**
- Oprávněné osoby míří po převzetí úřední obálky a hlasovacího lístku za plentu, kde jsou samy a hlasují osobně bez zastoupení. Pouze osobu, která nemůže sama upravit hlasovací lístek pro tělesnou vadu anebo nemůže číst nebo psát, může s jejím souhlasem doprovodit jiná oprávněná osoba, nikoliv však člen komise (§ 36 odst. 6 a § 37 zákona).
- Komise přijímá žádosti o hlasování do přenosné hlasovací schránky. Určí, kteří dva členové komise se vypraví k oprávněným osobám (§ 36 odst. 7 zákona).

Pokud není možné pokračovat v hlasování, lze jej přerušit nejvýše na 1 hodinu. Komise o tom vyrozumí komisi vyššího stupně a způsobem v místě obvyklým též občany obce (§ 39 odst. 1 zákona). I zde doporučujeme informovat i obecní úřad.

Při přerušení hlasování komise zapečetí obě hlasovací schránky a uschová veškerou dokumentaci k místnímu referendu. Při opětovném zahájení hlasování předseda za přítomnosti ostatních členů komise ověří neporušenost pečeti a pečetě sejme (§ 39 odst. 2 a 3 zákona).

C. Ukončení hlasování (§ 40 zákona)

- Po uplynutí doby pro hlasování se umožní hlasovat všem, kteří jsou v hlasovací místnosti nebo před ní.
- Jakmile všechny tyto osoby hlasovaly, hlasovací místnost se uzavře.

Předseda komise prohlásí hlasování za ukončené.

Pokud není možné ukončit hlasování, lze jej prodloužit nejvýše o 1 hodinu. Komise o tom vyrozumí komisi vyššího stupně a způsobem v místě obvyklým též občany obce (§ 39 odst. 1 zákona). I zde doporučujeme informovat i obecní úřad.

D. Zjišťování výsledků místního referenda

Pokud se místní referendum konalo souběžně s volbami, komise nejprve zjistí výsledky voleb podle příslušných zákonů a pokynů vypracovaných Českým statistickým úřadem. **Teprve po ukončení veškerých prací na zjišťování výsledků voleb komise přistoupí ke zjišťování výsledků místního referenda.**

Pokud se naráz konalo více místních referend (každé mělo jiného navrhovatele), jsou jednotlivá referenda barevně odlišena od sebe navzájem (úřední obálky i hlasovací lístky). **Komise si sama rozhodne, u kterého místního referenda zjistí výsledky jako první. Teprve po ukončení veškerých prací na zjišťování jeho výsledků komise přistoupí ke zjišťování výsledků dalšího místního referenda.**

Komise zajistí, že v místnosti, kde zjišťuje výsledky místního referenda, se vedle jejích členů nachází pouze osoby s oprávněním podle § 42 zákona, tedy:

- členové komise vyššího stupně (místní komise nebo městské komise),
- osoby pověřené starostou nebo primátorem, které zpracovávají výsledky hlasování (komise ověří, že skutečně mají pověření a pomůžou zpracovat výsledky).

Členové komise ani další osoby přítomné při sčítání nesmí poskytovat informace o dílčích výsledcích hlasování. Na rozdíl od voleb se zákaz vztahuje i na údaj o účasti, neboť ta patří ke klíčovým výsledkům. Od účasti se odvíjí platnost místního referenda.

1. Zapečetit všechny nepoužité hlasovací lístky a nepoužité úřední obálky. Lze též vyčlenit nepoužité hlasovací lístky, nadepsat je slovy „POMOCNÉ“ a využít je pro sčítání.

2. Komise vyplní v zápisu o průběhu a výsledku hlasování

- dobu počátku a ukončení hlasování,
- případné informace o odložení zahájení hlasování, přerušení hlasování nebo prodloužení doby hlasování s uvedením důvodů.

3. Zjistit z výpisu ze seznamu oprávněných osob celkový počet oprávněných osob v okrsku (tj. osob, které měly právo hlasovat v místním referendu) a **uvést jej v zápisu**.

4. Komise zjistí ze svých poznámek učiněných do výpisu, kolik osob se zúčastnilo místního referenda (tj. kolik bylo ztotožněno a převzalo si úřední obálku a hlasovací lístek) a **uvede jej v zápisu**.

KONTROLA – Počet zúčastněných nemůže být vyšší než celkový počet oprávněných osob.

5. Otevřít obě hlasovací schránky („velkou“ i přenosnou) a smísit jejich obsah.

6. Vše z hlasovacích schránek, co není úředními obálkami, komise vyloučí a uschová mimo prostor, kde bude posuzovat úřední obálky a hlasovací lístky.

7. Komise spočítá odevzdané úřední obálky a **jejich počet uvede v zápisu**.

KONTROLA – Nemůže být odevzdáno více úředních obálek, než kolik jich bylo vydáno.

8. Členové komise společně otevírají odevzdané úřední obálky a posuzují jejich obsah. Každý člen může nahlížet do odevzdaných hlasovacích lístků. Předseda dohlíží na zjišťování výsledků. Neshody ohledně platnosti hlasu řeší komise hlasováním. Zapisovatel má při hlasování pouze hlas poradní (plný hlas má v okrskové volební komisi).

Komise se může usnášet za přítomnosti nadpoloviční většiny všech svých členů s právem hlasovat (pokud má celkem 4 členy, po odečtení zapisovatele má 3 členy s hlasovacím právem, tedy musí být přítomni nejméně 2 členové). Usnesení je přijato, hlasuje-li pro něj nadpoloviční většina přítomných členů komise.

9. Komise vyloučí a stranou uschová neplatné hlasovací lístky. Těmi jsou hlasovací lístky, které nejsou

- vytištěné a dodané obcí (např. neobsahují otisk razítka obce či jiné náležitosti),
- umístěné v úředních obálkách pro místní referendum (obálky musí na sobě mít razítko obce).

10. Pokud je v úřední obálce více hlasovacích lístků pro místní referendum, je hlas neplatný. Je vhodné, aby předseda komise tyto lístky spojil a na jeden z nich napsal důvod jejich neplatnosti.

11. Všechny neplatné hlasy komise zapečetí v samostatné obálce.

12. Komise spočítá platné hlasovací lístky a **jejich počet uvede v zápisu**.

13. Komise zjistí u **otázky č. 1**, kolik platných hlasovacích lístků

- hovoří platně pro odpověď ANO,
- hovoří platně pro odpověď NE,
- neobsahuje označení křížkem u ani jedné odpovědi (zdržení se hlasováním),
- neobsahuje platnou odpověď z jiného důvodu.

14. Komise zjištěné **počty uvede v zápisu.**

KONTROLA – Součet hlasů ANO, hlasů NE, zdržení se a neplatných odpovědí se musí rovnat počtu platných hlasovacích lístků.

15. Komise zjistí výsledky postupně u dalších otázek na stejném hlasovacím lístku a zjištěné **počty uvede v zápisu.**

Jak posoudit úřední obálku a hlasovací lístek	
Hlasovací lístek není v úřední obálce.	Hlasovací lístek je neplatný.
Hlasovací lístek je v úřední obálce, na níž není razítko obce.	Hlasovací lístek je neplatný.
Na hlasovacím lístku není otisk razítka obce.	Hlasovací lístek je neplatný.
V úřední obálce je více hlasovacích lístků k témuž místnímu referendu.	Všechny tyto hlasy jsou neplatné.
Úřední obálka je prázdná.	Neobsahuje platný hlas, ale již je započítána mezi odevzdané obálky.
Úřední obálka obsahuje pouze předměty, které nejsou hlasovacím lístkem pro místní referendum.	Neobsahuje platný hlas, ale již je započítána mezi odevzdané obálky. Cizorodé předměty odložit.
V úřední obálce je jeden hlasovací lístek a je přeložený, přetržený či jinak poškozený.	Pokud z něj lze vyčíst potřebné údaje (jak osoba hlasovala u jednotlivých otázek), je hlasovací lístek platný. Pokud je zjistiť nelze, je neplatný.
V úřední obálce se nachází právě jeden platný hlasovací lístek.	Hlasovací lístek zařadit do sčítání hlasů.
V úřední obálce se nachází právě jeden platný hlasovací lístek a s ním jiné předměty (letáky, občanské průkazy, hlasovací lístky pro volby).	Všechny cizorodé předměty odložit, hlasovací lístek zařadit do sčítání hlasů.
Na jinak platném hlasovacím lístku není u některé otázky označena křížkem ani jedna odpověď.	Hlas je platný , u této otázky se jedná o zdržení se hlasování. Nemá vliv na vyhodnocení ostatních otázek.
Na jinak platném hlasovacím lístku jsou u některé otázky označeny křížkem obě odpovědi ANO a NE.	Hlas u této otázky je neplatný. Nemá vliv na vyhodnocení ostatních otázek.
Na jinak platném hlasovacím lístku je u některé otázky označena odpověď jinak než křížkem v příslušném rámečku.	Hlas u této otázky je neplatný. Nemá vliv na vyhodnocení ostatních otázek.

E. Po zjištění výsledků místního referenda

E.1 Postup každé komise

- Vyhotovení zápisu o průběhu a výsledku hlasování ve 2 stejnopisech. Lze vyjít ze vzoru zápisu vytvořeného Ministerstvem vnitra.
- Na vyhotovení zápisu dohlíží všichni členové komise. V zápisu komise uvedou stručný obsah oznámení a stížností, které jí byly podány, a usnesení přijatá komisí i se stručným zdůvodněním.
- Členové komise zápis podepisují. Každý člen ovšem má právo odepřít podpis. V takovém případě se vypracuje samostatná příloha k zápisu s uvedením důvodů.
- Ostatní hlasovací dokumentaci komise odevzdá do úschovy obecnímu úřadu.

E.2a Další postup komise v obci, v níž je zřízeno více okrsků (§ 43 odst. 3 zákona)

- Předseda nebo jím pověřený člen komise předá 1 stejnopis zápisu místní komisi.
- Ostatní členové komise zůstávají v místnosti a čekají na pokyny místní komise.
- Místní komise v rámci svého dohledu nad dodržováním zákona může požadovat opravu zjištěných chyb v zápisu, které nemůže vyslaný člen komise opravit na místě. V takovém případě se vyslaný člen vrátí a komise provede opravy.
- Pokud místní komise vydá pokyn okrskové (volební) komisi k ukončení zasedání, mohou členové jít domů.

E.2b Další postup komise v obci s jediným okrskem (§ 46, 48 a 49 zákona)

Jelikož nad komisí nestojí žádná komise vyššího stupně, výsledky z jediného okrsku jsou celkovými výsledky místního referenda v obci. Komise výsledky hlasování vyhlásí zveřejněním na úřední desce obecního úřadu neprodleně po vyhotovení zápisu.

Zákon nevyžaduje, aby zápis vysvětloval, jestli je místní referendum platné a jednotlivé otázky byly zodpovězeny závazně. Doporučujeme ovšem toto uvést a občanům obce vysvětlit, jak se k těmto závěrům došlo. Pro vyhodnocení platnosti a závaznosti lze využít pomocné počítadlo vytvořené Ministerstvem vnitra.

Místní referendum je platné, pokud se jej zúčastnilo alespoň 35 % oprávněných osob.

Závaznost se posuzuje zvlášť u každé otázky na hlasovacím lístku v platném místním referendu. Odpověď je závazná pro orgány obce při současném splnění podmínek:

1. místní referendum je platné,
2. pro odpověď s více hlasy hlasovala nadpoloviční většina osob, které se zúčastnily hlasování,
3. pro odpověď s více hlasy hlasovalo alespoň 25 % všech oprávněných osob (tj. osob, které se místního referenda mohly zúčastnit).